

DEDE KORKUT

Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research
Cilt/Volume 10 Sayı/Issue 25 Ağustos/August 2021
Samsun-Türkiye/ Turkey

ISSN: 2147- 5490
www.dedekorkutdergisi.com

DOI: <http://dx.doi.org/10.25068/dedekorkut443>

Araştırma Makalesi/ Research Article

Karşılaştırmalı Bir Çalışma: *Bereketli Topraklar Üzerinde* Romanındaki Köylüler ve Japon Edebiyatı'ndaki Burakuminler

A Comparative Study: The Peasants in the Novel, Bereketli Topraklar Üzerinde and the Burakumin in Japanese Literature

Öz

Edward Fowler, Feodal Japonya'daki kast sisteminin dışında bulunan burakuminlerin Japon Edebiyatı'nda tasvirlerini araştıran bir araştırmacıdır. Fowler'ın araştırmalarına göre, burakuminlerin yaşamlarına yabancı yazarlar, burakuminlerin ana akım Japonlardan farklı göründüklerini, onlardan farklı düşündüklerini ve farklı yaşadıklarını düşünmektedir. Yabancılara göre, burakuminler çok ağır koşullar altında yaşamaktadırlar. Ayrıca, burakuminler her zaman kaybedenlerdir. Son olarak, burakumin sınıfı dışındaki yazarlar burakuminler hakkında kurgular yazarlar ve kurgularında, insanların burakuminlere ayrımcılık yaptıklarını anlatırlar. Bu dört ana argüman Orhan Kemal'in *Bereketli Topraklar Üzerinde* adlı romanında desteklenmektedir. Romana göre, 1950 Türkiye'sinde bir kast sistemi olmamasına rağmen, şehirli ve köylü ayrımı çok belirgindir. Para kazanmak ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmak için şehre göçmüş köylüler, şehirli tarafından ağır bir ayrımcılığa maruz bırakılmaktadırlar. Bu ayrımcılığın başlıca sebepleri, köylülerin şehirli kendilerinden çok üstün varlıklar olarak görmeleri, şehirli de köylüleri kendilerinden çok aşağıda varlıklar olarak görmeleri olarak söylenebilir. Bu çalışmada, Orhan Kemal'in ünlü romanı *Bereketli Topraklar Üzerinde*'de anlatılan, para kazanmak ve daha iyi yaşam standartlarına sahip olmak için köylerinden Adana'ya göç eden üç arkadaşın şehirde yaşadıkları sorunlar analiz edilmiştir. Ayrıca, bu analizler feodal Japonya'da bulunan kast sisteminin dışında kalan ve toplumun en alt sınıfında bulunan burakumin sınıfındaki insanların Japon Edebiyatı'ndaki tasvirleri ile de karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma, Fowler'ın Japon Edebiyatı'nda burakuminlerin tasvir edilmesi konusundaki argümanları temel alınarak yapılmıştır. Romanda Orhan Kemal, kendisi köy yaşamına ve köylülere yabancı olmasına rağmen Fowler'ın argümanında burakuminlerin yabancılar tarafından olumsuz tasvir edilmesi gibi, şehirdeki göçmen köylüleri tek taraflı olarak olumsuz tasvir etmiştir. Sonuç olarak, çok farklı toplumlar olsa da Japonya'daki burakuminlerin ve 1950 Türkiye'sindeki şehir göçmüş köylülerin benzer deneyimler yaşadıkları görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Edebiyat, *Bereketli Topraklar Üzerinde*, köylüler, burakumin, ayrımcılık.

Abstract

Edward Fowler is a researcher who studies the descriptions of burakumin outside the caste system in Feudal Japan in Japanese Literature. According to Fowler's research, the authors who are unfamiliar with the lives of the burakumin think that burakumin look, think and live differently from mainstream Japanese. According to foreigners, burakumin live under very bad conditions. The burakumin are always the losers. Lastly, authors outside the burakumin class describe in their fictions burakumin that people discriminate against burakumin. These four main arguments are supported in Orhan Kemal's novel *Bereketli Topraklar Üzerinde* (could be translated into English as *On the Fertile Lands*). According to the novel, although there was no caste system in 1950 Turkey, the distinction between urban and peasantry was very clear. The peasants who migrated to the city to earn money and have better living standards are subjected to severe discrimination by the city dwellers. The main reasons for this discrimination can be said to be that the villagers see the city dwellers as superior beings, and the city dwellers see the villagers as far inferior to themselves. This study analyses the problems experienced in the city of three friends who migrated from their villages to Adana in order to earn money and have better living standards in Orhan Kemal's famous novel *Bereketli Topraklar Üzerinde*. In addition, these analyses are compared with the depiction in Japanese literature of people in the burakumin class, who were outside the caste system in feudal Japan and were in the lowest class of Japanese society. These comparisons are based on Edward Fowler's arguments for the depiction of burakumin in Japanese Literature. In the novel, Orhan Kemal unilaterally portrayed peasants in the city negatively, just as in Fowler's arguments, although Orhan Kemal was a stranger to village life and the villagers. As a result, although there are very different societies, it is seen that burakumin in Japanese literature and peasants in the city in Orhan Kemal's novel are depicted negatively and the burakumin in feudal Japan and the peasants who migrated to the city in 1950 Turkey had similar experiences.

Keywords: Comparative literature, *Bereketli Topraklar Üzerinde*, peasants, burakumin, discrimination.

Faruk Dünder*

University of Glasgow

Sorumlu Yazar/ Corresponding Author

* Dr.
University of Glasgow/Birleşik Krallık
Elmek: f.dunder.1@research.gla.ac.uk
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2524-4776>

Makale Geçmişi/ Article History

Geliş Tarihi: 25.07.2021
Kabul Tarihi: 26.08.2021
E-yayın Tarihi: 30.08.2021

Giriş

Edward Fowler, Kaliforniya Üniversitesi'nde Doğu Asya Çalışmaları bölümünde çalışan bir profesördür. Özellikle Japon Edebiyatı ile ilgilenmekte, çalışmalarının çoğunluğunu burakuminler ve Japonya'daki azınlık sınıfları oluşturmaktadır. Akademisyen Edward Fowler, burakuminlerin yabancılar tarafından tasvir edilmesi hakkında "The Buraku in Modern Japanese Literature: Texts and Contexts" (Modern Japon Edebiyatında Buraku: Metinler ve Bağlamlar) adlı bir makale yayınlamıştır. Fowler bu makalesinde, yabancıların (Burakumin sınıfının dışındakilerin) burakuminler hakkındaki yargılarını irdelemiştir. Bu yargıları sınıflandırmak gerekirse, Fowler'a göre yabancılar (Burakumin sınıfının dışındakiler) ilk olarak, burakuminlerin ana akım Japonlardan farklı gördüklerini, onlardan farklı düşündüklerini ve farklı yaşadıklarını düşünmektedir (Fowler, 2000). İkincisi, yabancılar göre, burakuminler çok ağır koşullar altında yaşamaktadırlar (Fowler, 2000). Üçüncü olarak, burakuminler her zaman kaybedenlerdir (Kyoto Burakushi Kenkyujo, aktaran Fowler, 2000). Son olarak, burakumin sınıfı dışındaki yazarlar burakuminler hakkında kurgular yazarlar ve kurgularında, insanların burakuminlere ayrımcılık yaptıklarını anlatırlar (Fowler, 2000).

Burakuminleri açıklamak gerekirse, Burakuminler, feodal Japonya'da bulunan kast sisteminin en aşağısındaki tabakadan daha kötü konumda, kast sisteminin dışında bulunan bir gruptur. 12. yüzyıldan 19. yüzyıla kadar hüküm süren feodal Japonya'da kast sistemi bulunmaktadır. Bu gruplar, üst katmandan alt katmana, samuraylar (savaşçılar), çiftçiler, esnaflar ve tüccarlar şeklinde oluşmaktadır. Burakumin, feodal Japonya'da kast sisteminin dışında bulunan gruptur. Japonca'da "buraku" köy, "burakumin" köylüler anlamına gelmektedir. Fakat, akla ilk gelen manasıyla köylüler, feodal Japonya'da çiftçi sınıfını oluşturmaktadır. Burakuminler toplumdan ayrı olarak, sadece Burakumin sınıfından olan insanların yaşadığı köylerde yaşamaya zorlanmışlar ve feodal Japonya'da toplum tarafından ağır bir ayrımcılığa maruz bırakılmışlardır. Japonya'da kast sistemi 19. yüzyılda resmi olarak kaldırılmış olsa da kökleri burakumin sınıfından gelen insanlara karşı bu ayrımcılığın, günümüz Japonya'sında da hala devam ettiği görülmektedir (Cangia, 2013).

Japon Edebiyatı'nda yer verilen Burakumin tasvirlerinin benzerlerine Türk Edebiyatı'nda da rastlanmaktadır. Romanlarında Türk köylülerine yer veren ve köylüleri Japon Edebiyatı'ndaki Burakuminlere benzer şekilde tasvir eden romancılardan biri de Orhan Kemal'dir.

Orhan Kemal, gerçek adı Mehmet Raşit Öğütçü olan bir Türk romancısıdır. Romancılıktaki ününü realist (gerçekçi) romanlarıyla kazanmıştır. Soylu bir ailenin mensubu olmasına rağmen, romanlarında köylerinden Adana'ya gelen göçmenlerin hayatlarını, Türkiye'de işçi ve işveren ilişkisini konu edinmiştir. Orhan Kemal romanlarında bu konulara niçin yer verdiğini şu şekilde açıklamaktadır:

İşçi sınıfı, köylü benim kaynağım, dayanağım olmuştur. Burjuvalaşmış teknik karşısında ezilen, yok olan insanlar benim insanlarım olmuştur. Onların acıları, onların ekmekleri, benim ekmeğim, benim acım olmuştur. Köyün, köylünün sosyal, ekonomik ve tarihsel çelişkileri, köy işçilerinin ırgatların direnişleri, çalışma ve yaşama koşulları, benim haşama ve çalışma koşullarım olmuştur. Köylümün, işçimin, bütün fakir fukaranın amansızca sömürülmesi, soyulması, ezilmesi; insan

Faruk Dündar

kişiliğini öldüren, yok eden, insan onurunu ayaklar altına alan, insanın kendini, bedenini ortadan kaldıran çalışması, yaşama koşulları benim kendi dramım olmuştur. (Uğurlu, 1973, s. 115)

Yazar romanlarındaki amacını da şu şekilde dile getirir:

Ben, hikâye, roman, tiyatro oyunlarıyla bozuk düzenimizin nedenlerini insanlarımıza göstermek, onları uyarmak, gösterip uyarmakla da kalmayıp bu bozuk düzeni düzeltmeye çaba göstermelerini, bu çabayı elbirliğiyle göstermemiz gerekliliğini yanıtlarım; yanıtlamaya çalışırım. (Varlık, 1966; aktaran Bezirci, 2006, s. 53)

Orhan Kemal, yukarıda dile getirdiği amaçlar doğrultusunda yazdığı romanlarında ele aldığı işçi ve köylü sınıfının sorunlarını, dışarıdan bir gözle yazmaktadır. Kendisi soylu bir aileden gelen ve köylülerin yaşamlarına yabancı olan yazar, kendisini “burjuva” olarak tanımlamaktadır:

Ben tam deyişimle bir küçük burjuvayım. Ama küçük burjuva olmam benim birtakım küçük çıkarlarımı ön plana almamı gerektirmez. Bundan dolayı da kendimi namuslu sayıyorum. Dürüst bir insan olduğumu söyleyebilirim. Babamın topraklarıyla uğraşmıyorum. Onların gelirleriyle ilgilenmiyorum... O toprakları şimdi köylüler işgal etmişler. Onlar çalışıp, onlar kazanıyorlar. Ben burada kendi romanlarımla, kendi hikâyelerimle geçiniyorum. (Altınkaynak, 2000, s. 25-26)

Orhan Kemal’in şehre göçen köylüleri anlattığı romanlarından biri olan *Bereketli Topraklar Üzerinde* 1954 yılında yayınlanmıştır. Roman, köylerinden Adana’ya para kazanmak için göç eden üç arkadaşın hayatını anlatır. Bunlar İflahsızın Yusuf, Köse Hasan ve Pehlivan Ali’dir. Bu üç arkadaş şehre göç ettiklerinde, şehirde açlık, ağır çalışma koşulları ve temizlikten yoksunluk gibi ağır koşullarda yaşamlarını sürdürmeye çalışırlar. Şehirde çeşitli işlerde çalışırlar. İlk olarak, bir fabrikada çalışırlar. Daha sonra inşaatta çalışmaya başlarlar. En sonunda bir çiftlikte çalışırlar. Romanın sonunda üç arkadaşın Hasan ve Ali ağır koşullar altında çalıştıkları için şehirde ölür. Sadece Yusuf köyüne dönebilir. *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanı, şehirde şehirli tarafından ezilen köylülerin para kazanma amacıyla yaşadığı çatışmalardan oluşur (Eliuz, 2009).

Orhan Kemal, her ne kadar köylülerin yaşamına yabancı, dışarıdan biri olarak *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanını yazmış olsa da romanın gerçekliğini şu şekilde açıklamaktadır:

Bereketli Topraklar’ı yazıp, bitirdikten sonra bir gece Nadir’in kahvesinde İsmail ustayı, Selahattin usta’yı, Ali Şahin’i Yunus usta’yı, Osman Zengiler’i, Bethoven’i topladım. Çaylar, kahveler benden, sabaha kadar onlara romandan parçalar okudu. Beni dikkatle dinlediler. Sonunda şöyle dediler: “İyi yazmışsın Raşit. Eline sağlık. Söylediklerinin hepsi doğrudur. Hattâ her bir şeyi söylememişsin bile. Çukurova’da öyle şeyler olur ki, insanın nefesi kesilir. Oturup sana hepsini anlatsak, bir değil, beş roman yazarsın.” (Uğurlu, 1973, s. 117)

Bu çalışmada, Fowler’ın argümanlarına bağlı olarak, köylerinden şehre göçen Türk göçmen köylülerin *Bereketli Topraklar Üzerinde*’deki tasviri analiz edilecektir. İlk olarak, romanda tasvir edilen şehirdeki insanlar ile köylüler arasındaki farklılıklar gösterilecektir. İkinci olarak, göçmen köylülerin çok ağır koşullarda yaşadığı ve çalıştığı analiz edilecektir. Üçüncü olarak, göçmen köylülerin her şeylerini kaybettikleri irdelenecektir. Son olarak, şehirdeki insanların, köylerinden şehirlerine göç eden

köylüleri sevmediklerini ve köylülere ayrımcılık yaptıklarını gösteren örnekler ele alınacaktır.

Orhan Kemal daha önce de bahsedildiği üzere soylu bir aileden gelmektedir ve *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanına konu ettiği göçmen köylülerin yaşamlarına yabancıdır. Buna rağmen, şehre göçen Türk köylüsünün, işçilerin hayatlarını romanlarına konu edinmiştir (Eliuz, 2009). Orhan Kemal'in *Bereketli Topraklar Üzerinde* adlı eserindeki göçmen köylülerin tasviri ile burakuminlerin yaşamlarına yabancı olan Japon Edebiyatı yazarları tarafından yapılan burakumin tasvirleri arasında benzerlikler vardır. Bu çalışmada, bu benzerlikler incelenecek ve araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi yöntemi kullanılacaktır.

1. Köylüler ve Şehirliler Arasındaki Farklar

Fowler (2000, s. 8) makalesinde, Japon Edebiyatı'nda burakuminlerin, fikir, eylem ve yaşam tarzlarının şehirlilerin fikir, eylem ve yaşam tarzlarından farklı olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde Orhan Kemal'in *Bereketli Topraklar Üzerinde* adlı romanında da şehirdeki köylüler ile şehirliler farklı yaşam tarzlarına sahiptir.

Romanda da köylülerin, şehir sakinlerinden çok farklı bir yaşam tarzına sahip olduklarını düşündükleri anlatılmaktadır. Okuma yazma bilmeleri ve yaşam tarzlarının modern olması nedeniyle şehirliler, Yusuf'un köyündeki köylülerden tamamen farklıdırlar (Kemal, 1964, s. 413).

Köylüler şehirlileri kendilerinden çok üstün olarak görmektedirler. Onlara göre, şehirlilerin sihirli aletleri vardır. Köylerinden Adana'ya giden trende, Yusuf, Ali ve Hasan'ı karşılayan Veli, arabayı sihirli bir şey olarak tanımlamaktadır. Arabanın direksiyon simidi ve bujileri vardır. Birisi marşa basarsa, ayı gibi kendi kendine gider. Benzin biterse motoru durur ve bir daha çalışmaz. Veli'yi merakla dinlerler ve insanların bindiği hayvan gibi bir araba hayal ederler (Kemal, 1964, s. 18-19). Yusuf arkadaşlarına gaz ocağının ilginç bir eşya olduğunu ve sesinin yılanı benzediğini söyler. Köydeki insanlar gaz ocağını gördüklerinde şaşıracaklardır (Kemal, 1964, s. 9). Ayrıca, şehirliler büyüleyici yerlerdir. Köyden çok farklıdır. Şehirlerde geceler gündüz kadar aydınlıktır. İçinde yeni arabalar ve güzel kadınlar vardır (Kemal, 1964, s. 9). Ayrıca Yusuf, Hasan ve Ali'ye göre, şehirdeki kadınlar, köylerindeki kadınlardan çok daha güzeldir. Cennetteki kızlara benzerler. Bu nedenle erkekler şehirdeki kadınlar tarafından büyülenirler (Kemal, 1964, s. 38-39).

Romanda, şehirler ve şehirliler köylüler tarafından övülmektedir. Şehirlilerin yaşam tarzları, kullandıkları araçlar ve şehirli kadınlar köylüler tarafından farklı bir aleme benzetilmektedir. Bu nedenle, dış görünüş olarak şehirlilere benzerlerse kendilerinin de "şehirli" olabileceklerini düşünmektedirler. Bu nedenle köylüler, şehirlilerden yaşam tarzı olarak farklı olmaları nedeniyle, şehir sakinlerine benzemek istemektedirler.

Romanın üç başkahramanından bir olan Ali, çok para kazanırsa kendisine bir kasket, ceket ve iç çamaşırı, annesine ise bir yazma, elbise ve gaz ocağı alacağını, çünkü onları satın alırsa hayatının tıpkı şehirliler gibi olacağını düşünür. Ayrıca bunlara sahip olursa köyündeki herkes Ali'yi kıskanacaktır (Kemal, 1964, s. 274). Romanın sonunda, Yusuf tek başına köyüne döndüğünde, görünüşü şehirlilerin görünüşüne benzemektedir. Çünkü, kentli olabilmek için en önemli konunun dış görünüş olduğunu

düşünür. Başında etiketi sökülmemiş kasket, lacivert pantolon, kumaş ceket, mendil yerine konulmuş pembe mendil ve traşlı yüzüyle köyüne döner (Kemal, 1964, s. 407).

Romanda, köylülerin düşünme biçimleri şehirlilerden çok farklıdır. Köylüler safça düşünmektedirler. Örneğin, Yusuf, Hasan ve Ali, tanınmasalar da fabrikanın patronu olan hemşerilerinin onları seveceğini ve onları işe alacağını düşündükleri için köyden Adana'ya yola çıkarlar (Kemal, 1964, s. 29). Ayrıca, fabrikasına eleman bulurlarsa hemşerileri olan fabrika patronunun mutlu olacağını düşünürler. Bu nedenle Yusuf, Hasan ve Ali, kendileriyle karşılaşan Veli ve Yunus'a Sivas'tan Adana'ya giden trende iş teklif eder (Kemal, 1964, s. 34).

Yusuf'a göre şehirliler köylülerden çok daha zeki insanlardır ve şehirliler köylüleri kolayca aldatırlar (Kemal, 1964, s. 6). Ayrıca kentliler tarafından aldatılırlarsa, hiçbir şeylerinin kalmayacağını, çünkü kentlilerin tüm paralarını ve kıyafetlerini çalacağını belirtmektedir (Kemal, 1964, s. 10). Ayrıca Yusuf, şehirdeki kadınların şeytan gibi olduğunu ve kadınlıklarını kullanarak erkekleri kolayca aldatabileceklerini düşünür. Böylelikle, şehirli kadınlar, köylü erkeklerin her şeyini alabilirler (Kemal, 1964, s. 151). Üstelik Yusuf'a göre, şehirde köyden farklı olarak dekolte ve renkli elbiseler giyen çok sayıda kadın ve şehvet düşkünü erkek vardır.

Romanda, köylüler cinsiyet ayrımcılığı yapmaktadır. Köylülerin evliliklerinin çoğu resmi değil, dini nikahtır. Böylece, dini nikahlar devlet tarafından kabul edilmediği için kolayca eşlerini değiştirebilirler (Kemal, 1964, s. 162). Bu da kadınlara değer vermediklerini göstermektedir.

Yine köylülerin kadınlara değer vermediklerini gösteren başka bir örnekte, çiftlikte Ali ile birlikte çalışan Halo Cafer, eşinin erkek bebek doğurmasıyla çok mutlu olur. Halo Cafer'in kızları vardır ama oğlu yoktur. Köylülere göre, oğullar kızlardan daha önemlidir. Kadınlar erkek çocuk doğurursa, erkek babası oldukları için çok mutlu olurlar. Ancak kız çocuk doğurursa, bu durum babaları mutlu etmez ve kız çocuğu doğuran eşlerini sevmezler. Hatta erkek doğuramayan eşlerinden boşanıp, yeni bir eşle dini nikah yapabilirler. Onlara göre erkek veya kız çocuğu doğurmaktan kadınlar sorumludur. Çocuk cinsiyetinin baba tarafından belirlendiğini bilmemektedirler (Kemal, 1964, s. 212).

Sonuç olarak, romanda şehirlilerle köylüler arasındaki pek çok farklılığın gösterildiği söylenebilir. Orhan Kemal, köylü yaşamı dışındaki bir yabancı olarak, köylüleri marjinal bir topluluk olarak tanımlar. Bu nedenle köylüler, tıpkı Fowler'ın belirttiği gibi, dışarıdan bir yazar tarafından olumsuz yönleriyle tasvir edilmektedir. Orhan Kemal'in romanında anlattıklarına göre, köylü olmanın hiçbir avantajı yoktur. Aksine, köylü olmak olumsuz bir nitelendirmedir. Yazar, şehirlileri akıllı, kültürlü ve güzel insanlar olarak göstermektedir. Araba kullanmaları, gaz sobasına sahip olmaları ve şehirleri geceleri elektrikle aydınlatmaları, modern ve rahat bir yaşam tarzına sahip olduklarına işaret etmektedir. Ayrıca, romanda, köylüler şehir sakinleri kadar zeki, yakışıklı ve eğitilmiş değillerdir. Arabaları, gaz sobaları ve elektriği olmadığı gibi ilkel yaşamları nedeniyle şehirdeki yaşama hayran kalmaktadırlar. Bu nedenlerle, romanda, şehirliler köylülerden üstün gösterilmiş ve köylülerin şehirlerde ikinci sınıf vatandaş olarak yaşadıkları resmedilmiştir.

2. Köylülerin Olumsuz Yaşam Koşulları

Fowler'a (2000, s. 23) göre, yabancılar (burakumin sınıfından olmayanlar) Japon Edebiyatı'nda burakuminlerin hayatlarını olumsuz olarak sunmaktadırlar. Japon Edebiyatı'nda Burakuminler, Japon toplumu içerisinde çok ağır koşullarda yaşamakta ve çalışmaktadırlar. Benzer şekilde Orhan Kemal de romanda, kentteki köylü yaşamını olumsuz bir şekilde göstermektedir. Köylüler şehirlerde çok zor koşullar altında yaşamakta ve çalışmaktadırlar.

Yusuf, Hasan ve Ali, burakuminler gibi geçmişte ahır olarak kullanılan çok kötü bir evde yaşamaktadır.

Oturdukları «Ev», iki mahalle aşağıda, mahalle muhtarının bir zamanlar hayvanlarını bağladığı, tabanı hâlâ gübre örtülü, genişçe bir ahırdı. Atsinekleri vınıltılı daireler çizerek uçuyorlardı. Harap kerpiç duvarlar yarı bellerine kadar ıslaktı. Oda ekşi ekşi fişki kokuyordu. (Kemal, 1964, s. 75)

Roman köylülerin Adana'da çok ağır koşullar altında çalıştıklarını da gözler önüne sermektedir. Biraz para kazanmak için sıcak güneşin altında saatlerce çalışırlar. Çok pis kokarlar ve yırtık pırtık giyinirler (Kemal, 1964, s. 184-185). Çiftlikteki işçiler, sıcak güneşin altında, çiftlik sahibinden paralarını almak için yürüyerek şehre giderler. Yol tozlu ve ayakları çıplaktır. Hava çok sıcaktır. Aç ve susuz saatlerce yürürler. Zaten, çiftlikte, sıcak güneş altında saatlerce çalışmış ve yorgun düşmüş köylüler, haftalık maaşları çok düşük olmasına rağmen paralarını alabilmek için bu eziyete katlanmaktadırlar (Kemal, 1964, s. 309-311).

Yine başka bir örnekte, Ali ve arkadaşı Hidayetinoğlu, çiftlikte sıcak güneşin altında saatlerce çalışır. Çiftlikte toz, saman, traktör ve patoz gürültüsü vardır. Saman, Ali ve Hidayetinoğlu'nu kaşındırır, fakat bu duruma katlanmak zorundadırlar (Kemal, 1964, s. 384-387).

Köylülerin beslenmeleri de çok zayıftır. Yusuf, Hasan ve Ali her öğünde biraz ekmek, biraz zeytin ve soğan yerler (Kemal, 1964, s. 75). Bazen Yusuf, Hasan ve Ali'nin kaldığı evin sahibi olan Köse Topal, kiracılarına yemek pişirir. Kötü ve sağlıksız bir yemek olmasına rağmen kiracıları ev sahibine teşekkür ederler:

Peynir ekmek, ekmek karazeytin, tahin helvası ekmekten bıkan bekârlar: «— Bu gün de sıcak bir yemek yiyelim...» dediler mi, Köse Topala gün doğardı: «— Aşçıya muşçuya ne dimeye gidecekmışsınız? Toplayın paraları, verin bana, tencerenizi kaynatıvereyim sevabıma!» Paralar toplanır, Köse Topal emmiye verilirdi. Köse Topal sevinçle koşardı pazara. Topal bacağıyla uzun uzun dolaşır, bedavaya yakın düşürdüğü soğuklamış patates, çürümeğe yüz tutmuş lahana, pırasaları omuzlar, tutardı ahırın yolunu. Temizlikten filân da anladığı yoktu. Bıçak yerine kullandığı paslı çember parçasıyla sebzeleri leş gibi kokan zifirli tenekesine doğrar, üzerine doldururdu suyu. Bu arada biraz zeytinyağı, ya da kaşığın burnuyla azıcık Margarin, bol kırmızı biber... dayanırdı ateşi. Bol kırmızı biberle renklendirilmiş cıgılcıgıl suda göbek atarak alabildiğine kaynayan pırasa, patatesler, kaynya kaynya dağılır, erir, hemen hemen kaybolurdu. Köylerinde bunu bile bulamayan bekârlar işten yorgun argın gelip de ahır sıcak sıcak kaplıyan yemek kokusunu alınca, coşarlar, Köse Topal'm boynuna sarılır, kırışık yanaklarını öpücüklerle boğarak başlardı:

«— Vay emmim sağ olasin emmim!»

«— Ellerin dert görmiyse ilâha...» (Kemal, 1964, s. 79)

Köylülerin beslenme şekilleri de romanda olumsuz hatta iğrenç denecek şekilde tasvir edilmiştir. Yusuf, Hasan ve Ali her gün yarım somun bayat ekmeğe yemektirler. Bazen somunlarda solucanlar olur, ancak solucanlar midelerini bulandırmaz ve yemeye devam ederler. Aksine bu yemek için çiftlik sahibine teşekkür ederler (Kemal, 1964, s. 242-243). Yine başka bir örnekte, Ali yemeğini yerken tabağında bir çekirge görür. Sonra onu eliyle öldürür ve tabağında ölü bir çekirge olmasına rağmen yemeğini yemeye devam eder. Yörüklerle göre bu olağandır ve tiksindirici değildir (Kemal, 1964, s. 203-204).

Tüm bu örneklerden anlaşıldığı üzere, köylüler safça düşüncelerinden dolayı, yiyecekler, çalışma şartları ne kadar kötü olursa olsun bunları sağlayan kişilere karşı müteşekkirdirler ve herhangi bir şikayetleri yoktur.

Romanda, göçmen köylülerin ve şehirdeki insanların farklı yaşam tarzlarına sahip oldukları da görülmektedir. Köylüler ve şehirliler farklı yemekler yerler. Çiftlikteki işçi şefinin kahvaltısı, işçilerin kahvaltısından tamamen farklıdır. Peynir, yumuşak ekmeğe ve zeytin yer, süt içer (Kemal, 1964, s. 241). İşçiler, kendileri ile işçi başı arasındaki farklılıkların normal olduğunu düşündükleri için, bu durumdan şikâyet etmezler (Kemal, 1964, s. 242-243). Köylüler haftalık maaşlarını aldıktan sonra lezzetli yemekler yemek isterler. Onlara göre en lezzetli yemek, pekmez ve yoğurt karışımıdır. Yiyeceklerini pazarda kirli masalarda yerler. Bazı işçiler turşu ve ekmeğe yerler. Bu onlar için en lezzetli yemektir (Kemal, 1964, s. 334).

Roman, köylülerin sağlıkla ilgili durumlarını da olumsuz olarak tasvir etmektedir. Çiftlikte işçi olan Hürü, çiftlikte kadın doğum uzmanı bulunmadığından dolayı, doğumunu kendisi yapar. Doğum nedeniyle kasıklarından kanı akmaya başlayınca çadırına girer ve kendi doğumunu yapar. Bebeğinin göbekte bağını da kendisi keser, fakat Hürü'nün kullandığı bıçak pasla kaplıdır. Ayrıca çadırı pis kokmaktadır ve pislik içindedir. İçeride çok sayıda sinek vardır (Kemal, 1964, s. 217).

Romanda köylüler, ahlaki olarak da kötü bireyler olarak tasvir edilmiştir. Ali'nin sevgilisi Fatma sıtma hastasıdır. Bu nedenle ateşi vardır ve bitkindir. İki köylü adam onu görür ve yardım bahanesiyle Fatma'nın yanına giderler. Gerçek amaçları cinsellikdir. Fatma hasta olmasına rağmen niyetlerini gerçekleştirirler (Kemal, 1964, s. 323-326). Ayrıca, Ali dışında tüm işçiler çay içmeyi, kumar oynamayı ve esrar içmeyi sever (Kemal, 1964, s. 333).

Sonuç olarak, romanda, topluluğa yabancı yazarların, marjinalleşmiş bir topluluğun yaşamlarını olumsuz bir şekilde yansıttıkları söylenebilir. Orhan Kemal köylü yaşamına yabancıdır ve şehirdeki köylülerin yaşamları hakkındaki fikirleri olumsuzdur. Bu nedenle, yazar şehre göç eden köylülerin yaşamlarını olumsuz olarak tasvir etmektedir.

3. Köylülerin Daima Kaybeden Olmaları

Japon Edebiyatı'nda, burakuminler her zaman kaybedenlerdir (Kyoto Burakushi Kenkyujo, aktaran Fowler, 2000, s. 23). *Bereketli Topraklar Üzerinde*'deki karakterlerin sonlarının Fowler'ın argümanına benzediği görülmektedir.

Orhan Kemal'in romanında, şehre göç eden köylülerin hayatları kötü bir şekilde sona ermektedir. Romanın üç başkahramanından ikisi kötü bir şekilde hayatını kaybetmektedir.

Köyden Adana'ya göç eden üç arkadaştan Hasan hasta olur. Bu nedenle çalışamaz. Ancak para harcamak istemediği için ilaç almak istemez. Hasta olarak günlerce yatar (Kemal, 1964, s. 90). Hasan tekrar sağlığına kavuşamaz ve hastalığı nedeniyle ölür. Öldüğünde elinde avucunda hiçbir şeyi yoktur (Kemal, 1964, s. 178).

Aynı şekilde, Ali ve arkadaşı Hidayetinoğlu, sıcak güneşin altında saatlerce patoza deste atarlar. İyice yorulduklarından dolayı, bilinçlerini kaybetmeye başlarlar. Ayrıca, saman kaşındırmakta, ter gözlerini yakmaktadır. Ali'nin bir anlık sersemliği trajik bir kazaya neden olur. Ali patozun içine düşer. Kaza nedeniyle bir bacağı kaybeder, kan kaybetmeye başlar ve ölür. Öldüğünde Ali'nin de Hasan gibi hiçbir şeyi yoktur (Kemal, 1964, s. 396-399).

Özetle, Japon Edebiyatı'nda tasvir edilen burakuminler gibi romandaki şehre göçen köylülerin de kaybedenler oldukları görülmektedir. Biraz para kazanmak için saatlerce çalışsalar da öldüklerinde hiçbir şeye sahip değillerdir. Köylülerin şehirdeki yaşamları kötü bir şekilde sona erer. Zaten zor koşullar altında yaşayan, şehirliler tarafından ezilen köylüler, birazcık para uğruna hayatlarını feda etmektedirler. Yazar, işçilerin sorunlarını düzeltmek amacıyla romanlarını yazdığını iddia etse de *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanı, şehre göç eden köylülerin şehirdeki başarısızlıklarını ele alarak, köylülerin şehre göç etmemeleri gerektiği, göç ettikleri takdirde sonlarının bile kötü olacağı mesajını vermektedir.

4. Köylülere Karşı Ayrımcılık Yapılması

Fowler (2000, s. 21), burakuminlere karşı Japon toplumunda ağır bir ayrımcılık olduğunu belirtmektedir. Aynı şekilde Orhan Kemal, şehirdeki insanların şehre göçen köylülere karşı ağır bir ayrımcılık yaptığını göstermektedir. Şehirliler köylülere sevmemektedirler. Bu nedenle, onlara kötü davranmaktadırlar.

Romanda köylülere karşı yapılan ayrımcılıkla ilgili birçok örnek bulunmaktadır. Yusuf, Hasan ve Ali, hemşerilerine ait olan fabrikaya girebilmek için, fabrikanın kapıcısına rüşvet vermek isterler. Fakat, kapıcı köylü oldukları için onları küçümser. Ayrıca onlara söver (Kemal, 1964, s. 45-46). Hemşerilerinin fabrikasındaki işçi şefi Yusuf, Hasan ve Ali'den haftalık haraç istemektedir. Köylü oldukları için onları kandırır (Kemal, 1964, s. 59). Bir memur, Hasan'a soyadını sorduğunda, sorusuna cevap veremez. Bu nedenle Hasan'ı ayı olarak niteler (Kemal, 1964, s. 73). Yusuf, köyüne dönmek için trenini beklerken istasyondaki bir memurla konuşmaya başlar. Memur, Yusuf'un hikayesini dinledikten sonra ona hakaret etmeye başlar. Ona göre köylüler şehri kirletir. Ayrıca, şehirde ahlaki yozlaşmaya neden olurlar. Bu nedenle, köylülerin şehre gelmemeleri ve köylerinde kalmaları gerekir (Kemal, 1964, s. 413-414).

Kısacası, köylüler, şehirliler tarafından şehirde istenmeyen kişilerdir. Gerek köylülerin uğradığı ayrımcılık gerek şehirliler tarafından kendilerine yapılan hakaret ve kötü muamele, onların şehirde istenmediklerini gösteren olaylardır.

Şehirliler, köylülere şehirde istememelerine rağmen, köylülerin saf oluşlarından faydalanarak, paralarını almak için onları aldatmaktadırlar. Köylerinden kente göç eden köylüler, kentliler tarafından aldatılmaktadır. Yusuf, Hasan ve Ali'nin evinin sahibi olan Köse Topal, düzenbaz bir adamdır. Onlara yemek pişirmek için kiracılarından para toplar, fakat pazardan en ucuz sebzeleri alır (Kemal, 1964, s. 79). Hasan hastalandığında, Topal Köse Hasan'ın hastalığını bildiğini ve onu iyileştirebileceğini söyler. Bu nedenle

Faruk Dünder

ilaç ve çay alabilmek için arkadaşları Yusuf ve Ali'den para alır. Ancak, hiçbir şey satın almaz. Ayrıca bunları satın almak için Hasan'dan da para ister (Kemal, 1964, s. 106).

Yine başka bir örnekte, Yusuf, Ali ve Hasan, işçi başı onlardan haraç istediği için patrona şikâyet etmek isterler. Patronun sekreteri, onlara sorunlarını çözeceğini söyler. Fakat sekreter işçi başıyla konuşur ve haracın bir kısmını ister. Kendi aralarında eğlenip, işçileri "aptal köylüler" olarak nitelendirirler (Kemal, 1964, s. 98). Ayrıca, romandaki üç arkadaş, işçilerin başını şikâyet etmeye çalıştıkları için işlerinden atılırlar. Dahası, sekreter yüzlerine tokat atar (Kemal, 1964, s. 108). Fabrikadan sonra inşaatta çalışmaya başlarlar. Ancak inşaattaki işçi şefi, fabrikadaki işçi başı gibi paralarının bir kısmını tekrar ister.

Amele çavuşu barakanın açık penceresine yaklaştı. Karşıdaki kireç söndürme çukurunun kıyısında dikilmiş, genç bir kadınla konuşmakta olan ameleyi gösterdi:

- O var ya o? Ömer Zorlu derler ona! dedi. Ali'ye:
- Birlikte çalışacaksınız... Yusuf'a döndü:
- Sen de temel kazısında. Gündeliklerinizi keşiştiniz mi?

Yusuf:

- Keşiştik, dedi. Üçer lira.

Amele çavuşu az olduğunu bildiği halde:

- İyi, diye başını salladı. Onu da söyleyeyim, burada bir âdet var, malum ya, her yerin bir âdeti olur...

Gene Yusuf:

- Doğru, olur.
- Paradan paraya beni kollamanız lâzım! (Kemal, 1964, s. 113)

Şehir sakinlerine göre köylülerin hayatı önemli değildir. Ali, saatlerce durmadan çalıştığı için patoz tarafından yaralanınca, çiftliğin sahibi, arabası olmasına rağmen, onu hastaneye götürmez. Ali'nin köylü olduğunu ve arabasına binerse, akan kandan dolayı, arabasının kirleneceğini düşünür (Kemal, 1964, s. 397).

Özetle, romanda, şehirlilerin köylülere karşı davranışlarının kötü olduğu ve onlara karşı, Japonların burakuminlere karşı yaptığı gibi, ağır bir ayrımcılık yaptıkları kuvvetle görülmektedir. Şehir sakinlerine göre köylüler aptal ve pis insanlardır. Kolayca aldatılabilirler ve şehir onlar tarafından kirletilmektedir. Ayrıca, şehre göçen köylüler, şehirlilerin işlerinde, şehirliler için saatlerce çalışmakta, fakat şehir sakinleri tarafından umursanmamaktadırlar. Şehirlilere göre, köylüler, önemsiz ve şehirlerde istenmeyen insanlardır.

Sonuç

Bu makale, Fowler'ın argümanlarından hareketle, Orhan Kemal'in *Bereketli Topraklar Üzerinde* romanındaki köylülerin tasvirini irdelemiştir. İlk olarak Fowler, burakuminlerin yaşamlarının şehirlerdeki insanlardan farklı olduğunu belirtir. Romanda, çalışmak ve para kazanmak için şehre göçen köylüler ile kentliler arasında farklılıklar olduğu görülmektedir. İkincisi, Fowler, burakuminlerin ağır koşullarda yaşadığını ve zor koşullarda çalıştığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde romandaki köylülerin çok ağır koşullarda yaşadığı ve çalıştığı görülmektedir. Üçüncüsü, Fowler'a göre, burakuminler kaybedenlerdir. Romandaki karakterler de kaybedenlerdir. Şehre göç etme amaçları para kazanmak olmasına rağmen para onlara hiçbir şey getirmez. Hatta öldüklerinde paraları bile yoktur. Son olarak, Fowler, burakuminlere karşı

ayrımcılık olduğunu dile getirir. Orhan Kemal, şehirlilerin köylülere karşı nasıl ayrımcılık yaptığını birçok örnekle göstermektedir.

Orhan Kemal (1964, s. 432) bu romanı bir yabancı olarak yazsa da şehre göçen köylülere bu romanı okuduğunda, köylülerin bunun kendi hayatlarının gerçek bir hikâyesi olduğunu söylediğini ve romanın kendi yaşadıklarını anlattığını iddia eder. Köylülerin, romanın en başından en sonuna kadar olumsuz şekilde tasvir edilmesi romanın tek taraflı yazıldığını göstermektedir. Köylülerin olumsuz gösterilmesi, yazarın, okurlarını köylüler hakkında olumsuz duygu ve düşüncelere sevk etmesine neden olmaktadır. Ayrıca, roman boyunca şehirlilerin üstün ve zeki, köylülerin saf olarak gösterilmesi de okurlarda köylüler hakkında olumsuz düşüncelere neden olabilir. Köylülerin, şehirde “kaybedenler” olarak gösterilmesi de köylülerin şehre göçü konusunda bir mesajdır.

Burakuminlerle, romanda anlatılan göçmen köylüler arasında benzerlikler vardır. Türkiye’de feodal Japonya’daki gibi bir kast sistemi olmamasına rağmen, romanda, şehirliler ve köylüler arasında resmi olmayan, fakat gözle görülen, kast sistemine benzer kuvvetli bir ayrımcılık olduğu da açıktır. Romanın yazarı, romanda ele aldığı göçmen köylülere yabancıdır. Bu nedenle, köylülerin, Japon Edebiyatı’nda burakuminlerin gösterildiği gibi, maksatlı bir şekilde, olumsuz tasvir edildiği söylenebilir.

Kaynaklar

- Altınkaynak, H. (2000). *Orhan Kemal’in Hikâyeciliği*. İstanbul: Adam Yayıncılık.
- Bezirci, A. (1984). *Orhan Kemal*. İstanbul: Tekin Yayınevi.
- Cangia, F. (2013). *Performing the Buraku: Narratives on Cultures and Everyday Life in Contemporary Japan*. LIT Verlag: Münster.
- Eliuz, Ü. (2009). *Orhan Kemal ve Romancılığı*. Ankara: MEB Yayınları.
- Fowler, E. (2000). “The Buraku in Modern Japanese Literature: Texts and Contexts”. *Journal of Japanese Studies*, 26(1), 1-39.
- Kemal, O. (1964). *Bereketli Topraklar Üzerinde*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uğurlu, N. (1973). *Orhan Kemal’in İkbal Kahvesi*. İstanbul: Cem Yayınevi.